

У К Р А І Н А
О Д Е С Ь К А О Б Л А С Н А Р А Д А

П Р О Є К Т Р І Ш Е Н Н Я

**Про звернення депутатів Одеської обласної ради
до Президента України, Верховної Ради України та Кабінету Міністрів
України щодо забезпечення права на отримання дошкільної та загальної
середньої освіти в освітніх закладах мовами національних меншин**

Керуючись Конституцією України, Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні», Європейською хартією регіональних мов або мов меншин, ратифікованою Верховною Радою України Законом України «Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин» від 15 травня 2003 року № 802-IV, враховуючи історичні, культурні, соціально-економічні, географічні та етнічні особливості населених пунктів Одеської області, беручи до уваги суспільний резонанс навколо питання стосовно переходу шкіл з мовою навчання національних меншин на українську мову, обласна рада

ВИРІШИЛА:

1. Схвалити текст звернення депутатів Одеської обласної ради до Президента України, Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України щодо забезпечення права на отримання дошкільної та загальної середньої освіти в освітніх закладах мовами національних меншин (додається).
2. Надіслати вказане звернення до Президента України, Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України.

*Проект рішення обласної ради
підготовлений та внесений
депутатською групою
«Опозиційна платформа – за життя»
в Одеській обласній раді*

Додаток
до рішення обласної ради
від _____ 2020 року
№ _____ - VII

З В Е Р Н Е Н Н Я
депутатів Одеської обласної ради до Президента України, Верховної
Ради України та Кабінету Міністрів України щодо забезпечення права
на отримання дошкільної та загальної середньої освіти в освітніх
закладах мовами національних меншин

Депутатський корпус Одеської обласної ради вкотре висловлює своє обурення ситуацією навколо штучно створеного у країні «мовного питання», що виражається у владних рішеннях при тотальному нехтуванні інтересами громадян України, традиціями суспільства та інтересами населення.

Загальновідомо, що Одеська область є не лише територіально найбільшим регіоном України, а й найбільш багатонаціональним. Упродовж століть і до сьогодні представники різних національних меншин мешкають пліч-о-пліч та будують свої життя, не забуваючи свого етнічного коріння й безперешкодно спілкуючись один з одним. При цьому наявність власної історії і гордість за неї ніколи не перешкоджали повазі до державних символів та української мови.

Проте, після так званого закону про тотальну українізацію, який раніше розкритикували у Венеціанській комісії, 16 січня 2020 року було прийнято Закон України № 463-IX «Про повну загальну середню освіту», що повністю нівелював право навчатися рідною мовою.

Так, навчатися мовами національних меншин буде можливість лише в дитсадках і початкових класах. Далі під час отримання середньої освіти нацменшини мають право вивчати свої мови тільки як предмет, а отже права на отримання середньої освіти на своїй мові вони будуть позбавлені.

Зокрема, починаючи з 5 класу, не менше 20% річного обсягу навчального часу має викладатися українською мовою з поступовим збільшенням, аби вже в 9 класі не менше 40% предметів викладалися державною мовою. У старшій школі не менше 60% річного обсягу навчального часу має викладатися українською. Викладати ж мовами національних меншин можна буде в початковій школі поряд з вивченням української, а з 5 класу не менше 80% навчального часу викладатиметься державною мовою (практично всі предмети).

Приватні заклади середньої освіти можуть вільно обирати мову освітнього процесу, у тому числі й мову національних меншин. Втім, по суті населенню, яке бажає навчати дітей рідною мовою, це послаблення нічого не дає, адже більшості громадян України приватні школи не по кишені.

Принципово, що Венеціанська комісія раніше дійшла висновку про особливе місце мов національних меншин в Україні, що підлягають захисту як одні з регіональних мов або мов меншин, і закликала не робити різниці

між мовними правами меншин, що мають коріння в Євросоюзі, й іншими. Адже Україна є багатонаціональною державою і за даними перепису населення України 2001 року етнічні українці становили 77,8% населення, а другою за чисельністю етнічною групою були росіяни - 17,3%. Тоді ж 67,5% населення України оголосили своєю рідною мовою українську, а 29,6% - російську.

Проте, чинна редакція Закону надає мовну свободу лише в приватних школах, без будь-якого терміну адаптаційного періоду при переході на українськомовне навчання, що порушує конституційні права, передбачені статтею 10 Конституції України, відповідно до якої в Україні гарантується вільний розвиток, використання і захист мов національних меншин України, а також статті 8 Європейської хартії регіональних мов або мов меншин, ратифікованої Верховною Радою України Законом України «Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин» від 15 травня 2003 року № 802-IV, щодо передбачення можливості надання дошкільної, початкової та середньої освіти відповідними регіональними мовами або мовами меншин у межах території, на якій такій мови використовуються, відповідно до стану кожної із таких мов і без шкоди для викладання офіційної мови (мов) держави.

Вдаючись до законодавчої регламентації прав національних меншин в Україні, слід вказати на статтю 11 Конституції України, згідно з якою держава сприяє консолідації та розвитку української нації, її історичної свідомості, традицій і культури, а також розвитку етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності всіх корінних народів і національних меншин України. У цей же час, статтею 53 Конституції України гарантується, що громадянам, які належать до національних меншин, відповідно до закону гарантується право на навчання рідною мовою чи на вивчення рідної мови у державних і комунальних навчальних закладах або через національні культурні товариства.

Вказані постулати відображені у положеннях статті 7 Закону України «Про освіту», відповідно до яких особам, які належать до національних меншин та корінних народів України, гарантується право на навчання в комунальних закладах освіти для здобуття дошкільної та початкової освіти, поряд із державною мовою, мовою відповідної національної меншини або корінного народу. Це право реалізується шляхом створення відповідно до законодавства окремих класів (груп) з навчанням мовою відповідної національної меншини або корінного народу поряд із державною мовою і не поширюється на класи (групи) з навчанням українською мовою.

У свою чергу, статтею 5 Закону України «Про повну загальну освіту» закріплено гарантії надання особам, які належать до корінних народів або національних меншин України, права вивчати мову відповідного корінного народу або національної меншини в державних, комунальних і корпоративних закладах загальної середньої освіти або через національні культурні товариства. Особи, які належать до національних меншин України, мають право здобувати початкову освіту в державному, комунальному чи

корпоративному закладі освіти мовою відповідної національної меншини поряд з державною мовою.

А отже, норми Закону України «Про повну загальну середню освіту» від 16 січня 2020 року № 463-IX порушують норми і Конституції і чинного законодавства України.

Слід нагадати, що ухвалення 25 квітня 2019 року Закону України № 5670-д «Про забезпечення функціонування української мови як державної» викликало чимале занепокоєння серед мешканців Одеської області, і навіть обурення. Адже підняття мовного питання є цілковитою провокацією, спрямованою на поширення розбрату в суспільстві, штучне загострення протиріч, розпалювання ворожнечі та ненависті за мовною ознакою.

Так, протягом років незалежності в Україні діє своєрідна лінгвістична домовленість: українська мова – державна, а будь-яка інша - за бажанням використовується для комунікацій. Люди говорять між собою та в публічних місцях так, як вони звикли, що жодним чином не ототожнюється з безграмотністю або ж зневагою до своїх державних символів, а лише полегшує спілкування і додає зручності.

Для прикладу, в Ізмаїльському районі Одеської області, де проживають українці, молдаване, гагаузи, росіяни та інші національності, навчання мовами національних меншин ніколи не впливало на знання державної мови. Навпаки, викладання мов національних меншин, які для більшості населення району є рідними, давало змогу отримувати знання та при цьому почуватися справжніми громадянами своєї держави, яка гарантує права, свободи та законні інтереси усіх своїх громадян без винятку. Але замість забезпечення національної ідентифікації, влада під патріотичними гаслами звужує права національних меншин у частині збереження, вивчення та використання рідної мови, що мешканцями розцінюється як знущання.

Очевидно, що вищевказані законодавчі норми є дискримінаційними та спрямовуються на позбавлення прав людини і приниження гідності громадян України та представників інших національних меншин. Їх метою є примусова асиміляція за рахунок дискримінації іншомовних громадян України. Натомість, першочерговими кроками цивілізованої, демократичної, правової та соціальної держави повинні бути закінчення війни, забезпечення гідного мінімального прожиткового мінімуму життя людини, врегулювання питання щодо грабіжницьких тарифів на житлово-комунальні послуги, відбудова промисловості та створення нових робочих місць.

Враховуючи викладене, Одеська обласна рада звертається до Президента України, Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України з проханням дослухатися до власного населення, докласти усіх зусиль та вжити всіх необхідних заходів задля зниження соціальної напруги в Одеському регіоні та недопущення розколу в українському суспільстві в цілому шляхом забезпечення надання прав дітям громадян, які належать до національних меншин і корінних народів на отримання дошкільної та загальної середньої освіти в освітніх закладах мовами відповідних національних меншин або корінних народів поряд з державною мовою.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проєкту рішення Одеської обласної ради «Про звернення депутатів Одеської обласної ради до Президента України, Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України щодо забезпечення права на отримання дошкільної та загальної середньої освіти в освітніх закладах мовами національних меншин»

Даний проєкт рішення вкотре висловлює обурення ситуацією навколо штучно створеного у країні «мовного питання», що виражається у владних рішеннях при тотальному нехтуванні інтересами громадян України, традиціями суспільства та інтересами населення.

Загальновідомо, що Одеська область є не лише територіально найбільшим регіоном України, а й найбільш багатонаціональним. Проте, Закон України від 16 січня 2020 року №463-ІХ «Про повну загальну середню освіту» повністю нівелював право навчатися рідною мовою, що порушує конституційні права, передбачені статтями 10, 11, 53 Конституції України, які гарантують вільний розвиток, використання і захист мов національних меншин України, а також право на навчання рідною мовою чи на вивчення рідної мови у державних і комунальних навчальних закладах або через національні культурні товариства.

До прикладу, в Ізмаїльському районі Одеської області, де проживають українці, молдаване, гагаузи та інші національності, навчання мовами національних меншин ніколи не впливало на знання державної мови. Навпаки, викладання мовами національних меншин, які для більшості населення району є рідними, давало змогу отримувати знання та при цьому почуватися справжніми громадянами своєї держави, яка гарантує права, свободи та законні інтереси усіх своїх громадян без виключення. Але замість того, аби забезпечувати національну ідентифікацію, влада під патріотичними гаслами звужує права національних меншин у частині збереження, вивчення та використання рідної мови.

Очевидно, що вищевказані законодавчі норми є дискримінаційними та спрямовуються на позбавлення прав людини і приниження гідності представників національних меншин. Їх метою є примусова асиміляція за рахунок дискримінації іншомовних громадян України.

У зв'язку з вищевикладеним необхідно звернутися до Президента України, Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України з проханням дослухатись до власного населення, докласти усіх зусиль та вжити всіх необхідних заходів задля зниження соціальної напруги в Одеському регіоні та недопущення розколу в українському суспільстві в цілому шляхом забезпечення надання прав дітям громадян які належать до національних меншин і корінних народів на отримання дошкільної та загальної середньої освіти в учбових закладах мовою відповідних національних меншин або корінних народів поряд з державною мовою.

Депутат Одеської обласної ради

В.М. Шкарівський